

–30% 2020 –90% 2050

Arjessa tehdään suuria energiapäätöksiä

Olemme kaikki energiapäätäjiä. Teemme asumiseen, liikkumiseen, ruokaan ja vapaa-aikaan liittyviä energiapäätöksiä päivittäin. Vähän energiaa kuluttava ja vähän päästöjä aiheuttava elämäntapa on kaikkien ulottuvilla.

Keskeisten energiapäätösten hahmottaminen on vaikeaa. Estääkö valojen sammuttaminen ja stand by -tilojen välttäminen Grönlannin mannerjään sulamisen? Tuskin, mutta voimme vaikuttaa kehityksen kulkuun valinnoillamme.

Ajatushautomo Demos teki Suomen Itsenäisyyden juhlarahasto Sitran energiaohjelmaan viime vuonna esiselvityksen uusista keinoista, joilla kansalaisten energiankulutusta voidaan vähentää ja ohjata. Raportissa tarkasteltiin energiankulutusta arkisten valintatilanteiden näkökulmasta.

– Eri elämäntilanteissa tehdään erikokoisia päätöksiä, jotka vaikuttavat loppuelämämme energiankulutukseen. Osa päätöksistä tehdään päivittäin, osa voi lukittaa meidät energiasyöppöön elämäntapaan vuosiksi eteenpäin, sanoo tutkimusjohtaja **Alexsi Neuvonen** Demoksesta. Hän oli yksi Portinvartijat -raportin tekijöistä.

Raportissa hahmotetaan erilaisia ryhmiä, niin kutsuttuja arjen energiaportinvartijoita, jotka toimillaan vaikuttavat ihmisten keskeisiin päätöksiin. Neuvonen mainitsee esimerkkinä muun muassa lounasruokat, työyhteisöt, asiakaspalvelijat, rakentajat ja elämäntyylimediat.

Työpajoissa kehitetään energiatehokasta arkea

Demoksen kehittämässä Peloton-työpajoissa mietitään suuria: missä ja miten asumme, miten liikkumme, mitä syöme ja miten rentoudumme.

Ideana on viedä energiansäästö askelta pitemmälle: miten kuluttajat saadaan kehittämään energiankäyttöään kokonais-

valtaisesti. Tähän tarvitaan innovatiivisia ideoita ja kekseliäitä palveluja.

– Tavoitteena on tuottaa liiketaloudellisesti edullisia ratkaisuja ja kiinnostavaa liiketoimintaa, joka vastaa ihmisten tarpeita. Nämä poikivat tuotekehitystä, yrittäjiä, projektinvetäjiä, teknologisesti näppäriä ihmisiä, jotka tuottavat konseptin. Siis myös uusia tuotteita, palveluita ja työpaikkoja.

Viime syksynä työpajoihin osallistivat rautakaupan ammattilaiset, naisten- ja perhelehtien tekijät, lounas- ja henkilöstöravintoloiden osaajat sekä perheiden aikuisista koostuvat arjen arkkitehdit.

Yhteistyökumppaneina olivat muun muassa Fazer Amica, Rautakesko, S-ryhmä, Puukeskus, Starkki ja Bonnier Publications.

Tämän kevään työpajoissa pankki- ja vakuutusalan asiakaspalvelijat, kotimaisen matkailupalveluiden tuottajat, isännöitsijät, asuntorakentajat, kaavoittajat sekä yritysten henkilöstöhallinto miettivät keinoja energiansäästömahdollisuuksia.

Selvitettävänä on vielä, minkälaisia mahdollisuuksia maakunnallisilla ELY-keskuksilla tai järjestöillä olisi ottaa työpajat pysyvämmäksi toimintamuodoksi.

Avainasemassa nuoret perheet ja eläkeläiset

– Isoimmat päätökset tehdään nuorissa perheissä. Silloin myös muodostuvat arjen toimintatavat usein vuosikymmeniksi. Isojen päätösten tekijät täyttävät ahkerasti energia- ja päästöpiirakan suurimpia eli liikkumisen, lomailun, ruokavalion, asuminen sekä yhdyskuntarakenteen lohkoja.

Demoksen kehittämässä Peloton-työpajoissa kehitetään energiatehokasta arkea, Alexsi Neuvonen kertoo.

Myös eläkkeelle jäävät ovat uusien ratkaisujen edessä. Vapaa-aikaa on yhtäkkiä paljon ja myös varallisuutta siihen panostamiseen. Puolet Suomen varallisuudesta on suurten ikäluokkien hallussa.

Arjen pyörittäjät, siis ne perheiden aikuiset, jotka päättävät, mitä kaupasta ostetaan, mitä perheessä harrastetaan ja kuinka monta autoa rumban pyörittämiseen tarvitaan, ovat energiapäätösten ydinryhmää.

Suuren päivittäis- ja kulutustavarointa tarjoavan hypermarketin ovien kautta voi kulkea jopa yli kolmannes perheen aiheuttamasta energiakuormasta. Nämä arjen pyörittäjät tarvitsevat siis uusia välineitä, palveluita ja ohjeita.

Asuminen, liikkuminen, kulutustavarat ja ruoka

Raportin mukaan asuminen ja liikkuminen ovat selkeimmät yksilön arjen energiankulutusta ohjaavia osa-alueita, seuraavina tulevat kulutustavarat ja ruoka. Ku-

lutustavarat vaikuttavat suoraan sähkönkulutukseen, jo niiden valmistaminen vie paljon energiaa. Ruoan tuotannossa energiaa kuluu lannoitteiden valmistuksessa, maatalouskoneissa, elintarviketeollisuudessa, logistiikassa ja kaupassa.

Asumiseen liittyvät valinnat ovat suurimpia energiankäyttöön vaikuttavia päätöksiä. Teollisuuden ollessa suurin energian loppukäyttäjä (51 %) suurimmat yksittäiset energiankäyttäjät ovat rakennusten lämmitys (20 %) ja liikenne (16 %). Asumismuodon valinta ja asunnon käytöstä aiheutuva energian kulutus vaikuttavat suuresti energiankäyttöön.

Onneksi näitä koskevia vertailuja ja laskentatapoja alkaa olla jo hyvin tarjolla.

Liikenteen osuus energian loppukäytöstä on noin 16 %, josta yli puolet kuluu henkilöautoliikenteessä. Suomessa oli Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2007 2,5 miljoonaa autoa. Pitkät työmatkat voivat olla merkittävä energiankuluttaja.

Julkisen liikenteen käyttöön vaikuttaa paljon yhdyskuntarakenne: ovatko kaupat, työ, koulut ja harrastukset kävely- tai pyörämatkan päässä tai kulkeeko joukko-liikenne vaivattomasti läheltä.

Kulutustavaroissa ratkaisee se, mitä kaupasta ostetaan. Suomalaisten suuri ekologinen jalanjälki perustuu pitkälti tuontitavaroiden suureen energiankulutukseen. Ostaako vai jättää ostamatta?

Ruoan energiavaikutus tulee tuotannosta, kuljetuksesta ja valmistuksesta. Se, mitä syömmme, on suuri energiava-

Yksityisen kulutuksen päästöt Suomessa

den lokakuussa. Hän esitti näkemyksensä vähähiilisen rakennemuutoksen kolmesta raiteesta.

Raiteet, joilla rakennemuutos toteutetaan, ovat:

- uudet globaalit teknologiat, kuten älykkäät sähköverkot, suuren mittakaavan aurinkoenergia ja sähköautot,
- investoinnit olemassa oleviin vähähiilisiin ratkaisuihin, kuten matalaenergiarakentamiseen, nopeisiin raideyhteyksiin ja meritulipuistoihin sekä
- vähähiilisen sujuvan arjen palvelut, kuten hajautettu tietotekniikka, henkilökohtaiset kulutusmittarit ja yhteisautot.

– Mutta, siirtyminen vähähiiliseen yhteiskuntaan tuottaa sekä voittajia että häviäjiä. Aleksi Neuvosen mukaan häviäjillä on toistaiseksi enemmän puolestapuhujia kuin voittajilla.

Joka tapauksessa säätelyn on oltava kansalaisten hyväksymää. Jonkinasteinen elämäntapamuutos onkin odotettavissa.

Insinööreiltä Neuvonen odottaa 2000-luvun tulkintaa: insinööri suunnittelee ainoastaan ratkaisuja, joiden valmistus ja käyttö on mahdollista CO₂-90%-tasossa. ■

www.demos.fi, www.peloton.fi,
www.ilmastotalkoot.fi

Nopsa-matkatoimisto voitti Peloton-ideakilpailun

Liisa Jokinen ja **Ulla-Maaria Engeström** voittivat Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitran ja ajatushautomo Demos Helsingin Peloton idea -kilpailun ideomallalla lähimatkapalvelulla. Kilpailulla haettiin käyttäjälähtöisiä innovaatioita, jotka auttaisivat muuttamaan suomalaisen elämäntavan vähähiilisemmäksi ja energia- viisaammaksi. Voittajaidea on Nopsa-matkatoimisto, joka nostaa esiin paikallista luksusta.

– Paikallinen luksus on ekologisia, inhimillisiä ja esteettisiä pienen mittakaavan palveluita ja tuotteita, Jokinen kuvailee. Matkatoimisto paketoi palvelut 1–3 päivän seikkailullisiksi teemapaketeiksi, joita tilataan verkko-

palvelusta. Näin lisätään kotimaisen matkailun vetovoimaisuutta suhteessa ulkomaisiin pakettimatkakohteisiin.

– Nopsa on mainio esimerkki uudesta vähähiilisestä taloudesta. Kotimaan matkan päästöt ovat 80 prosenttia pienemmät kuin Tukholman-risteilyn ja jopa 90 prosenttia pienemmät kuin Kanarian-loman. Jotta päästövähennyksissä ei olisi kyse elämisen laadusta tinkimisestä, tarvitaan Nopsan kaltaisia uusia palveluita, sanoo

Outi Kuittinen ajatushautomo Demos Helsingistä. ■

www.peloton.me/ideat